

Уважаеми колеги! Драги психолози!

Позволете ми да ви приветствам с „Добре дошли“ и да изразя надеждата, че настоящото Общо събрание ще отбележи: един успешен етап в живота и развитието на Дружеството на психолозите; конкретни приноси, надграждащи постиженията на нашите предшественици; и най-вече напредък, в консолидацията на съсловието на психолозите около общи ценности и общи цели.

В този контекст пред УС днес стоят 3 задачи:

- Да отчете свършеното и несвършеното през изминалата година;
- Да направи диагностика и изводи за състоянието на организацията;
- И да набележи задачи за предстоящия период.

В МЕЖДУНАРОДЕН МАЩАБ:

През изминалата година Дружеството на психолозите утвърди своето присъствие на територията на европейската и световната психология. От две години насам сме редовен участник в Президентския съвет на Националните асоциации – членове на EFPA. Лицензирана беше Национална присъждаща комисия за EuroPsy сертификация, която присъди европейски сертификати първоначално на 9 български психолози, впоследствие на още един. Така че в европейския регистър са вписани 10 психолози от България, чиито дипломи са признати в 26 европейски държави.

В процес на лицензиране е Специализирана Национална присъждаща комисия по Трудова и организационна психология. Проф. Снежана Илиева стана един от 5-те членове на европейската присъждаща комисия по Трудова и организационна психология. Искам да отбележа, че в EFPA гледат на Дружеството на психолозите в България като на сериозна, отговорна и активна организация, полагаща системни усилия за повишаване равнището на психологическото образование и обслужване.

Тук искам да съобщя важна информация, която ще внесе оптимизъм в стремежа на всекиго към европейска диплома по психология. Става дума за това, че стандартите за съдържание, кредити и супервизия в регламентацията на EuroPsy са доволно високи, за да бъдат достигнати от повечето български университети в настоящия момент. Управителният съвет положи усилия и получи потвърждение, че кандидатите, на които не достигат дисциплини и кредити, могат да ги придобиват, след като са се дипломирали, в други акредитирани висши учебни заведения. Този успех беше закрепен функционално със съгласието, което получихме от всички учебни заведения, даващи дипломи по психология, да предлагат единични кредитирани курсове за догонване изискванията на EuroPsy.

Всъщност това е целта на EuroPsy-политиката: високи, но постижими стандарти.

Паралелно разгърнахме организация за едногодишна работа под супервизия, изискваща се при сертификацията, в шестте основни направления на психологията,

залегнали в структурата на Дружеството. Те могат да бъдат видени на българския двуезичен сайт за EuroPsy, създаден по поръчение на EFPA. И обслужват не само европейската диплома, но и националната образователна и квалификационна система по психология.

С други думи УС на Дружеството на психолозите направи „непостижимите“ стандарти на EuroPsy постижими за всекиго, който иска да се учи и не се бои да се труди. А който иска да тръгне по този път, трябва просто да потърси консултацията от органите на Дружеството – най-вече Секциите.

Сходни са отношенията на Дружеството с IUPsyS – Световната общност на психолозите. Актуализирахме членството си в IUPsyS и двама души от България – от Велико Търново и София бяха предложени и приети за сътрудници на Международния научен съвет, който номинира учени за техния принос към популяризирането на науката като глобално обществено благо. Предстои тази дейност на Дружеството да се разгърне, а с това и авторитетът и влиянието му върху международната стратегия на психологията да се укрепи. Първата инициатива на IUPsyS, в която участвахме, беше допитване до сътрудниците за „Идеи за реакциите на IUPsyS при кризи и извънредни ситуации“. Актуални теми!...

През 2022 г. получихме покана да информираме българската и европейската психологическа общественост за участие в годишна конференция по приложна психология в Сингапур. Двама представители от България взеха участие, бяха включени в организационния комитет на конференцията. Тази година също имаме покана за участие – за 7-8 декември.

Това е само началото. Постоянно се поставят задачи пред науката, за решаването на които сме призовани.

В НАЦИОНАЛЕН МАЩАБ:

Освен европейските и световните тенденции в психологическите процеси, в дейността на УС на Дружеството първостепенна роля е играло и играе състоянието на психологията у нас. С цел автентична диагностика на това състояние, беше проведено изследване на „Организационната култура на съсловието на психолозите“.

Какви са най-съществените констатации и как те са отразени в практиката на УС?

Първото и най-съществено достойнство на членството в Дружеството на психолозите, посочено от участниците, е **придобиването на групова идентичност** (68,44% от отговорилите) до степен да се чувства като задължителна „част от самореализацията като психолог“, от „придобиването на легитимност като професионалист“. Налице е стремежът към идентификация със съсловието и това е гаранция за разгръщане на по-голям, по-мощен ресурс в дейността на психолозите в обществения живот. Този резултат ни даде ориентация, съдържание и мотивация на усилията ни в работата в Дружеството по консолидацията му.

Другата констатация обаче, за **ролята на психологията в обществения живот**, не е толкова оптимистична:

Само 22% считат, че Дружеството е „търсено за експертни мнения и хората и институциите се съобразяват с тях“. 78% споделят други нагласи: „търси се за мнение, но по-скоро формално“ (40,5%), „нито се търси неговото мнение, нито някой се съобразява с него“ (13,5%), „не мога да преценя“ (24%). Очевидно психологията липсва в регулацията на обществените отношения. Тя липсва обаче не само у нас. Липсва и в световен мащаб, където при решаването на глобални проблеми доминират инстинктивните, агресивните, егоцентричните решения. Липсва в политиката, в бизнеса, в етническите взаимоотношения, където най-силно се чувстват вредите от тази първосигналност: всяване на паника, агресивно поведение в публичното пространство, дискриминация и т. н.

За да влее своя латентен потенциал в регулацията на обществения живот, психологията се нуждае от привличането на голям, мащабен ресурс. Работата поединично, на парче няма да реши дефицита на психологическа рационалност в регулацията на обществените отношения. Отсъствието на психологията в управлението, в стратегиите на институциите, в социалните практики, налага консолидацията на психолозите в национален и в световен мащаб.

През миналата година беше проведен световен ден на психичното здраве. В тази връзка EFPA предприема инициативата това начинание да влезе в регулативната система на ЕС. Психичното здраве да стане неразделна част от здравната регулация в страните от ЕС. Предложението към ЕС съдържа 7 пункта:

1. Психичното здраве трябва да фигурира във всички политики на ЕС, да бъде правилно финансирано и да бъде подходящо обезпечено със специализиран персонал в звено в Европейската комисия;

Това включва:

2. Психичното здраве трябва да бъде основна част от всеки политически **отговор на настоящи и бъдещи обществени кризи;**
3. Стимулира държавите-членки на ЕС да обменят идеи и добри практики за предоставянето на услуги за психично здраве;
4. **Грижата за психичното здраве на работното място** трябва да бъде фокус на бъдещата инициатива;
5. **Реакции на изменението на климата;**
6. Обучението на специалисти по психично здраве трябва да се основава на признат стандарт, подходящо финансиран, за да се осигури достатъчно специалисти;
7. Европейските граждани трябва да имат равен достъп до подходящи грижи за психичното здраве и да са партньори в изграждането на системата за психично здраве.

Това е началото на едно настъпление на психологията за облагородяване на обществения живот. Предложението на EFPA към ЕС е: „В идеалния случай бихме

искали да видим присъединяване към тези ангажименти и цялостна идентификация с тях под формата на инициатива – „**Година на ЕС за психично здраве**”.

Като член на EFPA Дружеството на психолозите е съпричастно с тази политика, споделя тази цел от самото начало на своето съществуване. Сега усилията ни са подкрепени и обединени с усилията на Европа.

Как Дружеството на психолозите вижда участието си в решаването на тези задачи у нас?

Масирано, организирано, диалогично ,в съюз с институциите.

Изследването на съсловната култура на психолозите у нас ни даде директни указания за конкретни действия:

Основен притегателен фактор за членство в Дружеството е „**възползването от ресурсите му**”. Тук влизат: „обученията”, „професионалното общуване”, „събитията”, които Дружеството организира, „информацията, с която разполага”. Оттласквайки се от тези съображения УС се насочи към **увеличаване ресурсите Дружеството**. В този ред на мисли можем да открием последните приноси към Дружествените ресурси :

- EuroPsy сертификацията, която гарантира професионалната мобилност на психозите и допринася за повишаване качеството и равнището на образованието по психология.
- Изготвената мрежа за супервизирана практика.
- Договорената с университетите подкрепа за допълване на образователните дефицити на кандидатите за EuroPsy.
- По предписание на EFPA беше разработен информационен сайт за историята, философията, стандартите и организацията на EuroPsy сертификацията, за да се избегне лутането в информацията.

Без да се бърка в работата на университетите, Дружеството има тяхното партньорство по взаимно полезен начин!

Комуникациите са друга тема, на която обръщат внимание участниците в диагностиката на съсловната култура. Тя изведе редица предложения за **разгръщане вътрешно-съсловните и обществените контакти и комуникации, за популяризиране на психологичната дейност сред обществото**. УС е възприел тези предложения ката важна, но деликатна задача.

- В това отношение искам да обърна специално внимание на Регистъра.

Търсейки да избегнем баналните и донякъде компрометирани средства за комуникация като реклама, медии, фейсбук, се насочихме към Регистъра. Идеята е да го превърнем във важен комуникативен инструмент с онази част от обществото, която директно се нуждае от нас.

Регистърът не се създава с декоративна цел. Целта на Регистъра е да ни направи лесно достъпни. Да отвори съсловието към обществото. Това е езикът на

тялото на Дружеството, с който комуникираме обществения имидж на психолога, поканата за контакт. На индивидуалните молби на хора с проблеми за „някой психолог за консултация” или „психотерапевт за спешна помощ” при психични разстройства, регистърът отговаря с лесно достъпна информация за цяла извадка от специалисти в съответната област, равнище на квалификация, населено място и т. н.

Регистърът отговаря и на друга потребност, установена в изследването – необходимостта от **профилирани грижи за стартиращите психолози, за професионалното, личностното им израстване и трудовата им реализация.** Предназначението на Регистъра е той да играе ролята на Трудова борса за психологическите кадри.

До момента той е запълнен на около 15%. Всичките 800 редовни членове са там, но профилите са непълни. Процесът не е мигновен, но се работи непрекъснато и без почивка, предвид истинското нашествие, което предизвика появата му.

Регистърът опровергава и едни други мними страхове, че Дружеството ще си присвои правото да ограничава признатото университетско образование. Напротив, всеки сам пише своя профил, придобитото висше образование, отразява следдипломното си развитие, трудовият си опит – които ги няма в университетските дипломи. Страхът от диктат на Дружеството, от опекунство и вторична цензура върху висшето образование на психолозите е изместен от документирани достижения и квалификация на всеки един и се оказва на практика напълно несъстоятелен. Регистърът обогати представянето квалификацията на психолозите.

Още няколко думи за комуникативните придобивки на съсловието:

- Поддържането вътрешните комуникации в Дружеството най-вече чрез сайта и форума е ежедневна задача. Системно, безконфликтно, отзивчиво, полезно, културно – това са критериите, които се стремим до поддържане с тези средства.
- Регистрацията на Българското списание по психология в базата данни CEEOL (Central and Eastern European Online Library), благодарение усилията на неговия Главния редактор – проф. Карастоянов, е ресурс, който, освен своя чисто престижен ефект, директно обслужва и атестирането на психологическите специалисти.
- Издирването и публикуването на **всички** броеве на Българското списание по психология на сайта на Дружеството от основаването му 1973 година до днес, както и конгресните материали от **всички** конгреси на ДПРБ са капитал, който е на разположение за свободен достъп на сайта и който ни освободи от въпросите от рода „как да намеря еди коя си статия на еди кой си автор”, а на читателите дава мигновено решение.

Тези са директните придобивки за съсловието, които вече дават своите плодове.

- **Най-големият ни проект** за уголемяване ресурсите на Дружеството в настоящия момент е X Юбилеен Международен Конгрес по Психология. Конгресите са събития, които се ползват с голяма популярност сред съсловието на психолозите, събират много хора, мобилизират огромни усилия, творчески потенциал, генерират мащабен интелектуален продукт. В тазгодишния Конгрес Секциите ще играят важна роля при организирането на авторите, при подготовката на материалите и при подбора и рецензирането на резюметата и разбира се при провеждането на Конгреса и отпечатването на докладите. Указанията за тяхната работа са вече качени на страницата за Конгреса на сайта ни. На тази тема ще посветим времето си от тази дата до май-месец догодина.

Нека превърнем този Юбилеен Конгрес в общ празник за всички нас!

Работата за достигането до тези важни ресурси на Дружеството ни убеди, че мащабите на задачите изисква мащабен субект, мащабна организация, мащабен апарат, мащабен капитал – човешки и материален.

Нека резюмираме: Поддържане информационната система на Дружеството – кореспонденция, форум, сайтове; Управление на Национална присъждаща комисия за EuroPsy, Специализирана Национална присъждаща комисия за Трудова и организационна психология; Управление на Регистъра на психолозите; Управлението на Секциите; Управление на Етичната и Ревизионната комисия; Общото събрание; Управление на супервизията, надграждащото обучение, организацията на стажове и практики; Организацията на работата в Клоновете. **И накрая, но първостепенно по важност е изпълнението на мисията за внасяне на психологическото знание в регулацията на обществения живот – политика, трудови взаимоотношения, здравеопазване и навсякъде другаде, където има човешки взаимоотношения.**

Величината на задачите изключва те да се решават само с доброволен труд и от самодейци.

Постигането на тези цели е възможно само при консолидирането на мащабен субект с гарантирано, осезателно присъствие в обществения живот. За България това означава превръщането на психологията в регулирана професия.

Защо?

Законът ще осигури **по-голям ресурс за самоиздръжка** на дейностите на Секциите. Ще даде възможност за кадрово обезпечаване на тези дейности, възможност за привличането на **щатни** специалисти, които да се занимават професионално с организацията на работата им и да насочват усилията им в съответните сектори. За тях и други ключови позиции ще бъдат разработени **длъжностни предписания** (характеристики), които да осигурят грамотна и взаимнообвързана регулация. Според спецификата на Секциите ще се дефинират **стандарты, стратегии, политики**. Във взаимодействие със Секциите ще разгърнат своя потенциал **Клоновете**, които в момента се нуждаят от специфичен смисъл и

функции . През тази година по инициатива на местната психологическа общност се откри нов клон на ДПРБ в Сливен. За нас той е експеримент за оптимизация дейността на клоновете. Подкрепихме клон Враца в организираната там конференция. Изнесохме информация пред клона във Велико Търново, преподавателите и студентите на ВТУ. Заключение то ни е, че идеи има, подходите са ясни, но за мащабна работа е нужна нова организация.

Искам да подчертая, че изграждането на тази организация, за която призовавам тук, е преминала успешната проверка в практиката на УС вече 4 години и работи безотказно. Създадена е работеща структура на Дружеството, закрепена в Устава и очакваща Закона, за да разгърне пълния си потенциал по отношение на цялото съсловие. Тя позволява вниманието да се насочва както към всеки отделен член на Дружеството с неговите специфични и индивидуални потребности (държим да подкрепяме всекиго в решаването на неговите лични проблеми), така и към макроструктурата и участието на Дружеството в регулацията на обществения живот (политика, социално управление, етнически и международни отношения). Всичко е експериментирано, всичко е доказано. Работи!

Тук искам да направя една важна забележка, отнасяща се към финансовото състояние на Дружеството. Факт е че нито пандемията, нито световната икономическа криза ни принудиха да повишим членския внос. Справихме се с 40 лв. за редовните и 20 лв. за асоциираните членове и тези в пенсионна възраст. В резултат не само сме посрещнали разходите на организацията, но сме спестили и една значителна сума. Всеки лев се изразходва пестеливо в печеливша пропорция с ползата, която ще произтече от неговата инвестиция.

За какво ще ни трябват спестените парите? Тези средства ще ни дадат възможност да посрещнем първата кадрова вълна, когато „Законът за съсловната организация и дейността на психолозите в Република България” бъде приет. За да преминем и през този етап без сътресения, без страхове и загуби, без компромиси..., но с мотивирани сътрудници!

За бъдещето трябва да се мисли отдалече и всекидневно. То винаги идва!

Накрая на това изложение, като се обръщам към казаното дотук, виждам, че то е в непрекъснат диалог на националните с европейските и световните тенденции. Не сме изостанали много. Бързо се вписваме! И заключението се налага от само себе си:

ТРАБВО ДА СТАНЕМ РЕГУЛИРАНА ПРОФЕСИЯ – ЗАСЛУЖАВАМЕ ГО!

С ваша подкрепа и с един разумен Парламент този УС може да го направи. Затова от тази трибуна, от свое и от ваше име искам да благодаря на всички членове на УС за тяхната подкрепа, добросъвестност и активно присъствие в живота на съсловието! Да благодаря и на всички Вас!

УС на ДПРБ